

A

Pedagógiai Programja Helyi Tantervek – II.

Színművészet - Bábművészet
Közös tantárgyak
Beszéd és vers
Bevezetendő

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	2
BESZÉD ÉS VERS	4
Alapfokú évfolyamok	4
1. évfolyam	4
Fejlesztési feladatok	4
Tananyag	4
Követelmények	5
2. évfolyam	5
Fejlesztési feladatok	5
Tananyag	6
Követelmények	7
3. évfolyam	7
Fejlesztési feladatok	7
Tananyag	7
Követelmények	8
4. évfolyam	9
Fejlesztési feladatok	9
Tananyag	9
5. évfolyam	10
Fejlesztési feladatok	10
Tananyag	11
Követelmények	11
6. évfolyam	12
Fejlesztési feladatok	12
Követelmények	13
Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után	13
A tanulók ismerjék	13
Legyenek képesek	13
A művészeti alapvizsga követelményei	14
A vizsga részei	14
A vizsga tartalma	14
A vizsga értékelése	14
Továbbképző évfolyamok	15
7. évfolyam	15
Fejlesztési feladatok	15
Tananyag	15
Követelmények	16
8. évfolyam	16
Fejlesztési feladatok	16
Tananyag	16
Követelmények	17
9. évfolyam	18
Fejlesztési feladatok	18
Tananyag	18
Követelmények	19
10. évfolyam	19
Fejlesztési feladatok	19
Tananyag	20
Követelmények	20
Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után	20
A művészeti záróvizsga követelményei	21
A vizsga részei	21

A vizsga tartalma _____	21
A vizsga értékelése _____	21
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök _____	22

BESZÉD ÉS VERS

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten – könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoriterekben keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszéd folyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a vers zenei–ritmikai jellemzőit

Fejlessze a tanulók

- hallási figyelmét
- megfigyelőképességét
- ritmusérzékét
- a csoportos munkára való készségét

Ösztönözze a tanulókat

- képességeik megismerésére
- megfigyeléseik megfogalmazására
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
- csoportos versjátékokra

Tananyag

Lazítógyakorlat

- Lazítás–feszítés

Légzőgyakorlat

- A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
- Légzőgyakorlatok hangokkal
- Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok

- Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat

- Egymás hangjának felismerése
- A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás–ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
- Szájról olvasás – hangok

Ritmus– és tempógyakorlatok

- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
- Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat

- A szóhangsúly
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédű versek)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly–szabályokat

Legyenek képesek

- figyelmüket a saját beszédükre irányítani
- a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére
- csoportos ritmusjátékokra
- csoportban történő vers–előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a célszerű beszédlégzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- hangszínnel való bánásának képességét
- szabad asszociációs készségét
- hanggal történő karakterábrázoló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a saját és mások beszédének megfigyelésére
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára
- kifejezőeszközök bővítésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok

- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék)
- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólammal, verssorokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Ajak és áll gyakorlatok
- A magánhangzók gyakorlatai
- A szóvégejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok

- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok

- Az állítás (kijelentés) hangsúlya
- Ereszkedő beszéddallam
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A név hangsúlyai
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
- A hangulatváltó-pontok tudatosítása
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
- Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,– az egyéni választások szabadságával

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetes és a szerep–beszédhang jellemzőit
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét

Legyenek képesek

- légzésük egyszerű szabályozására
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
- a szövegek tartalmának kifejtésére
- a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természetes beszédhang tulajdonságait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a saját középhang megtalálásának módjait
- a meseszöveg alapvetéseit
- a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációs képességét
- artikulációs ügyességét és pontosságát
- a belső képek előhívását
- a történetmeséléshez szükséges készségeket

Ösztönözze a tanulókat

- az otthoni gyakorlásra
- saját élményeik szabatos megfogalmazására
- mese és novella olvasására
- eredményeik bemutatására
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (válllemelés) nélkül
- Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Mondókák mellhangon és fejhargon
- A közép hangsáv felismertetése
- Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
- A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok

- Ütemezés kitalált mozgással
- Időmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...)
- Ritmus a prózában
- A tagolás módzatai

Hangsúlygyakorlatok

- A kérdés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
- Közbevetések
- A mesélő és a beszélő elkülönítése
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák

- Közös mese–költés (pl. egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
- Így mesélte anyukám – kedves mesék után–mondása
- Saját élményű történetek és viccek mesélése
- Mesélési technikák felismerése
- Közös mesemondás, dramatizálással
- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
- Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás

- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével
- Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kérdés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját
- az alapvető testbeszéd–formákat

Legyenek képesek

- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a koncentráció szerepét a beszédben
- a vers-kommunikáció fogalmát
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
- a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- ritmusérzékét
- kommunikációját
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
- képi fantáziáját
- előadói technikai tudását

Ösztönözze a tanulók

- eleven hanghasználatát
- produktív fantáziáinak előhívását
- önálló szövegválasztását
- „házi” vers- és prózamondó alkalmainak szervezését
- önálló véleménynyilvánítását

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Szöveges gyakorlatok mozgás közben
- A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- A j-l-r hangok gyakorlatai
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- „Szinkron-játék” (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek ritmizálása
- Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok

- A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:

- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
- Vershelyzetek, situációk – helyzetdalokban, zsánerképekben
- Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó
- Ismerkedés a balladával – sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Választott nép- vagy vígballada
- Kisprózák (műmesék, novellák)
- Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a légzés szövegtagoló szerepét
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
- a pódiumi kiállítás, megszólalás alapvető ismérveit

Legyenek képesek

- légzésük tudatos irányítására
- oldott, természetes középhangjuk használatára
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
- felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hallás és beszédállapot kapcsolatát
- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
- a verselemzés előadói központú megközelítését

Fejlessze a tanulók

- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
- képzelőerejét
- érzelmi intelligenciáját
- empátikus és műértelmező képességeit

Ösztönözze a tanulókat

- a gesztusok és a mimika természetes használatára
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
- önálló választású szövegek megformálására
- csoportos versműsorokban való részvételre

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Fizikai terheléssel
- Koncentrációs légzőgyakorlatok
- Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok

- A térhez igazodó középhang gyakorlatai
- Indulati fokozás–csillapítás egyszerű szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskíséréssel

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Mondatok hangsúly–variációi
- Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:

- Tartalom és forma; gondolati ívek
- Személyes közelítés a szöveghez
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
- A megszemélyesítések játéka (párbeszédes versek)
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben
- Elbeszélő költemények – (narrátor, több szereplő...)
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét

Legyenek képesek

- alkalmazkodni a térhez
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét
- a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit

Fejlessze a tanulók

- figyelemmegosztó képességét
- esztétikai érzékenységét
- képközvetítési készségeit

Ösztönözze a tanulókat

- hangi adottságaik eleven használatára
- önismeretük pontosítására
- saját közlésvagyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
- csoportos és egyéni előadói munkára
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
- az irodalmi előadó–művészet fórumainak megismerésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok

- Szöveges hangerőgyakorlatok: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok

- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok

- Összetett mondatok hanglejtése
- A „lebegő” szólamvég

Szöveggel való munka

- Gondolati és leíró versek színei
- Hangszín–váltások, hangerő, tempó, ritmus
- Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés
- Instrukció–adás (pl. egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje)
- Saját élmény keresés a versekben

- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
- Műballadák

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat

Legyenek képesek

- figyelmük megosztására
- érzelmeik kondicionálására
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly–szabályokat
- az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
- a szövegválasztás alapvető kritériumait
- a lírai és az epikus művek előadómódja közötti különbségeket
- a testbeszéd jeleit
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek

- a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
- a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
- a kommunikációs csatornák eleven használatára

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Beszéd és vers

- beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
- vers– és prózamondás 5 perc

A vizsga tartalma

A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:

Beszédgyakorlat–sor bemutatása

Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)

Vers– és prózamondás

A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása

A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

A vizsga értékelése

Beszédtechnikai ismeretek:

- a gyakorlatok ismeretének szintje,
- a megvalósítás pontossága,
- oldott artikuláció és középhang,
- tudatos nyelvhasználat

A választott szövegek előadása:

- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállítás,
- jelenlét,
- közvetítő erő,
- előadói készségek

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hangszín jelentésformáló szerepét
- az önálló szövegelemzés ismérveit
- a tartalom kibontásának kreatív formáit

Fejlessze a tanulók

- ritmus- és tempóérzékét
- képességeit érzelmi megnyilvánulásai megformálására

Ösztönözze a tanulókat

- a rendszeres gyakorlásra
- beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
- új képességek kibontakoztatására, felfedezésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Bemelegítő gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- Hangerőszabályozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése

Ritmus- és tempógyakorlatok

- Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével

Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok

- Versek, népdalok vakszöveggé való használata
- Versépítés (a vers logikájának felismerése)

Szöveggel való munka

- Fokozás, építkezés, poentírozás
- Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
- Idegen szavak a szövegben – megoldások
- Kor- és karakteridézés
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Klasszikusokból szabadon választva
- Kortárs versekből való választás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- „Ismeretterjesztő előadás” szerkesztése – zenével

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- az önálló szövegelemzés ismérveit

Legyenek képesek

- beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására
- klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
- ismert karakter–hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival
- a beszédtanítás nagy egyéniségeivel

Fejlessze a tanulók

- hangadási bátorságát és erejét
- előadói önbizalmát, kifejező eszközeit

Ösztönözze a tanulókat

- beszédük rendszeres gondozására
- önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására
- versműsorok látogatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával

Hanggyakorlatok

- Szinten–tartó (bemelegítő) gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése

Ritmusgyakorlatok

- Gyakorlatok tempóváltásokkal

Szöveggel való munka

- A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása
- Tragikum a közlésben
- Szerelmes versek
- Realista és groteszk szövegek (novellák)
- Nonszensz versek
- A tudatos szövegválasztás ismérvei
- Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Iskolai kötelezők melletti szabad választások
- Kortárs versekből való választás
- Kisprózák –egypercesek, prózaversek
- Repertoár-építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- „Ilyenek vagyunk” „önismereti előadás” szerkesztése – zenével

Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a bemelegítő hanggyakorlatokat
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit

Legyenek képesek

- halkán és suttogva is szöveget mondani
- önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani
- csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
- az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
- a kifejező előadás kritériumait
- a különböző pódiumi műfajokat

Fejlessze a tanulók

- „beszéd–elemző” hallását
- érzelmi rugalmasságát
- előadó–technikai felkészültségét

Ösztönözze a tanulókat

- a változatos hanghasználatra
- a kifejező–eszköztár tudatos használatára
- önálló repertoár–építésre
- csoportos pódiumi előadások létrehozására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott beszéddel
- Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással

Hanggyakorlatok

- Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
- Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság)

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok

Ritmusgyakorlatok

- Próza szövegek ritmizálása

Hangsúlygyakorlat

- A hangsúly és a szórend viszonya

Szöveggel való munka

- A kifejező előadás ismervei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben
- A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása
- A tudatos szövegválasztás ismervei
- Versmonológok – drámai monológok (azonosságok és különbségek)
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Kortárs versekből való önálló választás
- Monológok, versmonológok, szerepversek
- Repertoár-építés, gyarapítás

Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel

- Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása
- Vers-színház (új kifejezési formák keresése)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az artikulációs mozgás-ügyesítés gyakorlatait
- a pódiumi műfajokat
- a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismerveit

Legyenek képesek

- egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégzésére
- saját repertoár-építésre
- önállóan, személyiségükhöz illő vers- vagy prózai szöveg kiválasztására
- csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókat

- a beszéd-bemelegítő gyakorlatok jelentőségével
- az önálló versformálás felelősségével
- a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival
- a versmondás szerepével.

Fejlessze a tanulók

- önállóságát
- értelmi és érzelmi intelligenciáját
- kommunikációs készségeit
- értő befogadói attitűdjét

Ösztönözze a tanulókat

- önképzésre

- a szakirodalom tanulmányozására
- a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, verslemezek hallgatására
- a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére

Tananyag

Összetett gyakorlatok: a légzés–hangadás–artikuláció összehangolása
Összetett beszéd–bemelegítő gyakorlatok
Rövid elméleti áttekintés a pódiumművészet történetéről
Vershallgatás – a pódiumművészet nagyjai
Szöveggel való munka
A kifejező előadás ismérveinek rögzítése
Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése
Kortárs versekből való önálló választás
Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés
Repertoár–építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat
Önálló estek szerkesztési alapelvei

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szinten–tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat
- a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
- a szerkesztés alapvető technikáit
- a pódiumművészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit

Legyenek képesek

- önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik) előtt
- önálló szövegválasztásra és annak megformálására
- rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanulók ismerjék

- az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
- a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
- a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó)
- a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit
- a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit
- a pódiumművészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait
- a pódiumi műfajokat

Legyenek képesek

- dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
- önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
- ismeretlen szövegek kifejező megszólaltatására
- saját repertoár–építésre

- a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama
Beszéd és vers

- beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
- vers– és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc

A vizsga tartalma

Beszédgyakorlat–sor bemutatása

A tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl. bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)

Vers– és prózamondás

Repertoárból való vizsga:

A tanuló repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása. A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása:

A tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból – a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után – értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.

A vizsga értékelése

- Beszédtechnikai ismeretek
- A tudás technikai szintje
- A megvalósítás pontossága
- Természetes, oldott artikuláció és középhang
- Választott szövegek előadása
- Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
- Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
- Előadásmód (kiállítás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
- Elméleti felkészültség
- Helyes nyelvhasználat
- Ismeretlen szöveg előadása:
- A felolvasás gördülékenysége
- A szöveg értő megszólaltatása
- A szöveg alaphangulatának közvetítése
- Helyes nyelvhasználat

*A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális)
taneszközök*

Alapvető fénytechnika

CD-lejátszó vagy magnó

Tévé, videó- vagy DVD-lejátszó

CD-k, DVD-k, videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból

Hang-, zörej-, és zajkeltő eszközök